

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Komedija.

Nujnost znanega predloga češkega socialista Nemeca, glede uveljavljanja splošne in enake volilne pravice za deželne zbornice bila je odklonjena. Za predlog je bilo oddanih 158 glasov, proti glasovalo jih je 199. S tem je začasno zopet pomaknjena iz ospredja točka, ki zaradi svoje vrednosti in velepomembnosti zanima in razburja vso javnost, s tem se je odložil na nedoločen čas razgovor o volilni reformi deželnih zborov, ki pomeni, če se izvrši v smislu splošne in enake volilne pravice, ravno tako velik korak naprej, kakor je bila reforma volilne pravice državnozbornice.

Oglasili sta se k tej točki obe v parlamentu zastopani stranki slovenski, govorila sta dr. Krek in župan Hribar, oba sta poudarjala svoj demokratični značaj, oba sta se izrekla javno in jasno za splošno in enako volilno pravico.

Tudi oba naša dnevnika sta se pečala na dolgo in široko s tem vprašanjem, tako da bi človek res mislil, da gre našima protivnikoma resno za stvar, da naši stranki res v smislu demokracije delujete in da žrtvujete v korist demokratične ideje eventualno tudi ono, kar bi morda vsled upeljave splošne in enake volilne pravice ta ali ona stranka morala izgubiti. Zanimivo in značilno pa je dejstvo, da druga drugi naših strank ne verjame, kar govorijo voditelji, da druga drugi na vsa usta očitajo hinavščino. Zdi se nam, da imajo tukaj, kakor v vseh onih slučajih, kjer si očitajo naši „napredni“ ali „nazadnjaški“ politiki drug drugemu kaj slabega, klerikalci in liberalci prav.

Vlada se je po ministru Bienertu izjavila odločno proti upeljavi splošne in enake volilne pravice v deželnih zborih, in zdi se nam, da je pri tem dobro vedela, da bo dobila na vseh koncih zaslonbo, ker bi se drugače ne upala na dan s tako absolutistično izjavo.

Klerikalno časopisje se vna le bolj za dober in stvaren govor dr. Kreka, kakor pa za splošno in enako volilno pravico. Dobro vemo, da se jim v resnici ne gre za odpravo drugih privilegijev kakor onih, ki so v momentu njihovega prodiranja napoti. Odločne zahteve po edino opravičeni, edino našemu času odgovarjajoči in z ozirom na državnozbornice razmere edino dosledni volilni reformi v smislu, splošne in enake volilne pravice, ne bomo doživeli pri naših klerikalcih.

Bolj očitno, kakor klerikalci, so pa zapustili liberalci v nepriznanem glasilu „Sl. N.“ stališče njihovega poslanca Hribarja, in so ga s tem postavili na laž in vzeli njegovim besedam v parlamentu vso resnost. Včerajšnji „Sl. Narod“ prinesel je na uvodnem mestu članek, ki se peča z vprašanjem. Preko vladne izjave proti reformi prehaja članek z nekaterimi brezpomembnimi stavki, potem pa razpravlja celo vprašanja iz vladnega stališča, iz stališča interesnega zastopstva, in s tem kaže, kako hitro bi bila naša liberalna gospoda pripravljena zatajiti svoj tolikrat imenovani, a nikdar v dejanjih dokazani odločni demokratizem.

In vendar je oblastna in absolutistična izjava vlade proti uveljavljanju splošne in enake volilne pravice, čin krutega nasilstva, znak nazadnjaškega režima; obenem pa je posegla v tem vlada v delokrog deželnih zborov in s tem zopet izdatno pristigla že itak le teoretično in na papirji obstoječo avtonomijo deželnih zborov. Taka izjava morala bi pri vseh pravih demokratih izzvati najljutejši odpor. Mirnodušnost pa, s katero so jo sprejeli naši odposlanci, je najboljši dokaz vrednosti njihovega demokratizma in dokaz njihovega nazadnjaštva. Če bi bilo le količjak verjeti bombastičnim zagovornikom splošne in enake volilne pravice, bi ne slišali nikdar take izjave iz ust ministra.

Kakor so krivični privilegiji, tako je tudi krivičen kurialni sistem, ki naj bi bil podlaga tudi novega volilnega reda. Po tem sistemu se zagotovi kurijam, v katere naj bi se razdelilo prebivalstvo, gotovo število mandatov. V uvrstitvev v kurije pa naj bi odločevala poleg drugega tudi davčna moč. V tem dejstvu ravno leži ona velikanska krivica. Oni torej, ki vsled velikega premoženja živajo itak krivično nadmoč v socialnem oziru, naj bi vrhutega tudi glede veljave svojega glasu imeli nadpravo pri volitvah? Če bi se potrdil z novo reformo zopet krivičen kurialen sistem, bi zadeva s tem niti za trenutek ne prenehala biti preporna točka, in nov boj bi se moral pričeti, na novo in z vso silo nadaljevati bi se morala akcija za splošno in enako volilno pravico tudi v deželnih zborih. Kdor bi torej bil za take vladne načrte, bi s tem samo oviral korak naprej, bil bi nazadnjak. Zato pa naj pokažejo naši zagovorniki enake volilne pravice, da jim je res na stvari, odločno in neomajno naj zahtevajo vedno in povsod enako volilno pravico, vse druge vladne predloge naj odločno odklanjajo.

Če tega ne store, kažejo, da jim ni bilo resno za stvar. Paradnih zagovornikov naprednih idej, ki pa so dejansko nazadnjaki, ne rabimo.

Narodna šola v Št. Jakobu v Rožu.

Slovensko šolsko vprašanje je eno izmed onih, ki je potrebno najnujnejše rešitve. Šolstvo, in sicer dobro šolstvo, je temelj za razvoj vsakega naroda. Čim višje stopnjo izobraženosti ima zaznamovati kak narod, na tem višji stopnji kulturnega razvoja ga vidimo. To pa ima ta svoj globoki pomen, da zamorejo tudi manj številni narodi, ako se je v njih izobrazba oprijela vsakega posameznika, popolnoma enakopravno živeti poleg, po številu dosti močnejših narodov. Tudi najmočnejši sosedi nam ne bodo mogli škodovati, kadar bomo lahko trdili, da je naš narod v vseh svojih slojih in stanovih izobražen in kulturno visoko stoječ narod. Število ne odločuje — le prosvetno stališče!

V tem oziru nimamo samo mnogo primer v zgodovini, tudi sedanjost nas o tem podučuje. Mala Danska, Šved, Norvežani — to so po številu majhni narodi, ali so veliki s svojo izobrazbo. Njihovi umetniki, njihovi pisatelji in pesniki so prav tako svetovno znani, kakor največji pesniki ali umetniki nemškega ali angleškega naroda. Sosedi so obeh teh narodov, pa nismo še slišali pritožb, da jih Nemei germanizujejo ali Angleži anglicizirajo. Zakaj naravnost izključeno je, da bi izobraženega in gospodarski trdnega človeka z zvijačo mogli ukantiti ali s silo prisiliti, da bi vsprejel drugo narodnost za svojo.

To pa je zopet dokaz, da je ravno nedostatna narodova in narodna izobrazba kriva, ako se toliko in toliko Slovencev odtuji slovenskemu narodu. Nočemo se ozirati na one kraje na našem jugu, kjer n. pr. v Istri več stotin otrok strada sploh vsake šolske izobrazbe, marveč kažemo na našo Kranjsko, kjer na nekaterih šolah podučujejo cerkovniki ali dosluženi orožniki, kjer moramo prenašati šolo za silo, koder bi morala biti lepo urejena štirirazrednica s ponavljajno šolo.

Ozrimo se na slovensko Štajersko, kjer je toliko in toliko šol ponemčevalnic. Zakaj ni zadosti za razvoj naroda, ako ima zadostno število šol, ampak te šole morajo biti v službi narodovi, to se pravi, šola, zlasti ljudska, vstreza le tedaj svojemu namenu, ki ga v prvi

LISTEK.

Vsesokolski zlet v Pragi.

Tudi predgovor „Provođiču po Pragi“ je vreden, da se ga spominjamo. Vreden zategadelj, ker je tudi v kratkih besedah povedano, komu služi sokolska ideja in kaj moremo od nje pričakovati, zlasti manjši slovanski narodi.

Predgovor, pisan tudi v slovenskem jeziku se glasi: Bratje Sokoli!

Dragi gostje slovanski!

Prišli ste — odzvali ste se našemu vabilu na V. vsesokolski zlet, v zlati slovanski Pragi.

Po dobi šestih let zopet nastopimo v skupnih vrstah na javnem vežbališču, da damo v prisotnosti našega naroda in slovanskih gostov dokaz svojega dela, ki je namenjeno razvoju in povzdigi naše domovine.

Sledeč temu visokemu, jasnemu cilju svojemu, v katerem vidimo zagotovitev in utrditev ne le našega, temveč sploh slovanskega narodnega obstanka in napredka, spoznamo za nujno potrebno ponovno opozarjati celokupen slovanski narod na svoje cilje in namene; pokazati tudi hočemo uspehe, ki smo jih že dosegli na polju te narodne samoizobrazbe. V našem stremljenju naj nas pa vsodbuja

jednotno vezana slika iznova doseženega velikega napredka v naših vrstah.

S tem vzornim nastopom hočemo podati dokaz, da sokolska ideja pridobiva vedno več tal, pokazati hočemo uspehe sokolskega dela. Sokolski misli hočemo poiskati novih pristašev in to ne le v našem narodu, ampak v celem Slovanstvu, pridobiti ji hočemo ono naklonjenost, ki jo zasluži njen pomen in končni cilj.

Ne gre se torej za prazni blesk in slavnostno vrvenje, ampak za pomemben čin, ki naj pokaže slovanski mladini, katerej prete pogubne nevarnosti, pot, ki jo mora hoditi v dosego one zdrave telesne čistosti in moške popolnosti, ki je podlaga vsej narodovi sili.

Pozdravljamo Vas, dragi bratje Slovani, ki ste se zbrali pod sokolskim praporom v znamenju dela v dosego zvišenih sokolskih ciljev; dvigniti hočemo naravno in telesno naše ljudstvo. Pozdravljamo Vas, da z nami javno dokažete svoje blago stremljenje za temi cilji, katerim smo posvetili vsi svoje delovanje. Utrdimo pa zajedno tudi stare bratske vezi, ki nas družijo v jednotnem taboru slovanskem na skupno ojačenje naših sil, na skupno obrambo slovanskega ljudstva.

Pozdravljamo Vas s celim češkim narodom z odprtimi rokami ob priliki naše velike slovanske olimpijade. Pokažimo, da nas veže tesno pristrčna bratska ljubav, da nas druži stremljenje za istimi cilji! Naj vidi svet naše

odkritosrčno pobratimstvo, naše skupno hrepenenje za svobodno in slavno bodočnostjo Slovanstva!

Na zdar!

Dr. Jos. Scheiner,
predsednik.

Frant. Mašek,
tajnik.

Dr. Jind. Vaniček,
načelnik.

Slavnostna predstava v Narodnem divadlu in večerna slavnost na Žofinskem in Strelškem otoku.

Žuriti se je bilo treba k slavnostni predstavi v gledališču, v Narodnem divadlu, ki je pričela že ob 7. uri. Praške ulice, bogato okrašene za slavnostne dni, so bile polne občinstva. Vse je hitelo v eni smeri, proti Žofinskemu otoku. Na Vaclavskem namesti so bili postavljeni visoki drogi, na vsakem pritrtjen grb slovanskih dežela z zastavicami v barvah dotične dežele, visoko gori pa velika zastava v čeških barvah: rdeče-belo. Okrašena okna, dekoracije na balkonih, vse mesto je bilo pripravljeno, da vsprejme kakor svatovsko oblečena nevesta ženina — svoje Sokolstvo in njegove goste. Povsod vse rdeče-belo, časih tudi belo-modro-rdeče, in nič drugega, nikjer belo-zeleno, nikjer tudi črno-rumeno...

Narodni divadlo, gledališče, je bilo svečanostno razsvetljeno. Tudi pogled po tem krasnem, velikem prostoru ti je dokazal, da se pripravlja velika svečanost. Rdeča

vrsti zahtevamo od nje, ako je sposobna, ako hoče in hrepeni za tem, da dvigne dotični narod zaradi njega samega.

In kako bi hoteli zahtevati vstajenje Koroške, kjer sploh ni slovenske šole, kjer sta pač kaki dve dvojezični, to se pravi, pomenčevalni šoli, kjer je od Ciril-Methodove družbe vzdrževana šola v Velikovem, ki se nam v narodnostnem oziru ne koristi mnogo, kjer torej nimamo narodne šole v pravem pomenu te besede.

Velika ta revščina našega šolstva na Koroškem je največ kriva našemu nazadovanju na Koroškem. To vedo naši strupeni narodni nasprotniki, ki se upirajo z vsemi silami vsakemu poskusu, dati v koroški ljudski šoli slovenskemu jeziku onih pravic, ki mu gredo po vseh božjih in človeških postavah. In v tem lepem in človekoljubnem stremljenju, ki jim donša brezdvomnih uspehov, imajo mogočno podpornico in zaščitnico — c. kr. vlado, ki je še vsikdar stala na oni strani, kjer so razvrščeni najzagrizenjši sovražniki rodu slovenskemu. Od lakote bi že davno odmrli narod slovenski, ako bi bil navezan na milost naših protivnikov, ako bi pričakoval podpore s strani vlade naše.

Govori za izredno življensko silo v našem narodu, ako živi še dandanes v kljub vsemu. Da pa smo s pomočjo te življenske sile sami iz svoje lastne moči vzrasli v narod, to je dokaz, kolike vrednosti je samopomoč, četudi ta ni organizovana. To je naše najboljšje upanje za bodočnost našo.

Krasen zgled samopomoči se dali naši Korošci prirediti na misel: napravimo si svojo narodno šolo. In res, začeli so zbirati kamenčke za svojo palačo. Izredna požrtvovalnost koroških Slovencev je zbrala lepo glavnico. Le primeroma majhni del te vsote so nabrali izvenkoroški rodoljubi.

V nedeljo 14. t. m. polože temeljni kamen narodni šoli v št. Jakobu v Rožu. Znamenit je ta pojav in eden najveselejših v zadnji dobi slovenske naše zgodovine. Pa naj še kdo reče, da koroški Slovenci umirajo. Če je že upoštevajoča količina koroškega slovenskega življa ob zadnjih državnoborskih volitvah presenetila, ne samo vso avstrijsko javnost, ki je že računala z gotovo smrtjo koroškega slovenstva, ampak nas same; koliko bolj nas more razveseliti, če čujemo, da si koroški Slovenci iz lastne svoje moči, iz lastnih svojih sredstev postavijo svojo narodno šolo. Nič več nečemo slišati onega: morituri vos salutant. Koroška živi in hoče živeti, a narod, ki hoče živeti, ne more umreti.

Kdor moreš, udeleži se nedeljskega narodnega praznika v št. Jakobu v Rožu. S pozivom koroških Slovencev pravimo: „Pridite in pokažite jim (nasprotnikom), da je Slovencev na Koroškem, da ni prazna beseda o slovenskem bratstvu! Pridite torej; to zahteva slovenska čast, to zahteva naš narodni ponos!“

Politični pregled.

Parlament.

Socialnodemokratska stranka je stavila v parlamentu predlog, naj se tudi za deželne zbornice uvede splošna in enako volilna pravica. V imenu stranke je predlog zagovarjal in utemeljeval poslanec Némeec. Za Slovence sta govorila za splošno in enako volilno pravico dr. Krek in župan Hribar. Da dr. Krek v svojem govoru ni pozabil kranjskih liberalcev, je samo ob sebi umevno. Tudi nekdanji svobodomislec, sedaj spreobrnjeni Hribar, je udrihal istotako po kranjskih klerikalcih. Vlada je sicer za volilno reformo v deželnih zbornicah vendar ne za splošno in enako volilno pravico. Odločno proti reformi so Poljaki.

sraja je prevladovala. Dame v krasnih toaletah, pa tudi v pestrih narodnih nošah so prijetno izpolnjevale živo sliko. Videl si slikovito nošo črnogorskih junakov poleg bolgarskega kroja, preprosto ameriško meščansko obleko poleg tesnega fraka francoskih gostov, imajočih široke francoske trikolore preko prsi. Med gosti je bilo opaziti slovenske državne poslance, v loži župana dra. Groša so bili njegovi gosti zagrebški župan dr. Amruš, belgrajski župan Glavinić in ljubljanski župan Ivan Hribar. V drugih ložah so bili zastopniki obč. sveta iz Pariza, zastopniki francoskega časopisja — vsi večji francoski časopisi so poslali svoje zastopnike znamenitih imen — predsedstvo Slovenske Sokolske Zveze in drugi.

Slavnostno predstavo je otvoril proslov „Sokolstvu“, pozdrav v vezani besedi od Fr. S. Procházke. Nekatera mesta je občinstvo burno odobravalo kakor:

„Kralj — narod sam sebi
a ideja Vaša tron je njegov.“

Ko pa je izzvenela zadnja kitica

„Kladte vence ke trunu matky,
Slavie matky nepřemožitelné (nepremagljive),
odkud couvají (se umikajo)
užasli (prestrašeni) nepřítelé —
neb co krev (kri) spojila,
nikdo nerozloučí
a žiti bude věčné.“

Poslovni jezik.

V najkrajšem času ima biti rešeno vprašanje glede poslovnega jezika. Glede zahtev gredo najdalje Čehi, najmanj pa Poljaki, zato bodo tudi Čehi dosegli nekatere prednosti. Čehi, ki so obljubili, da ne odnehajo od svoje zahteve niti za las, najbrže popuste nekatere zahteve, ki bi se sedaj še ne dale tako lahko izvesti. Kolikor je dosedaj znano iz čeških listov, je vlada voljna Čehom pustiti sledeče:

1) Češke interpelacije se ne bodo več, kakor doslej zabeleževale na posebnih listih v pisarni za prevajanje, ampak se bodo ravnotako zapisovale v zapisniku samem. 2) Istotako se sprejme od predsedništva in zabeleži v prevodu češki predlog ravnotako, kakor doslej nemški. 3) Češki govori se bodo v izvirniku priobčevali v „Državnozborni korespondenci“. 4) V stenografičnem zapisniku se priobči govor v nemškem prevodu. Čehi seveda še niso povsem zadovoljni in zahtevajo popolno enakopravnost češčine z nemščino. O zahtevah naših poslancev glede poslovnega jezika pa ne čujemo ničesar in tudi ne vemo, kakšne in do katere meje gredo njih zahteve. Naši liberalci in klerikalci, ki tako radi govore, da se potegujejo za enakopravnost vseh jezikov, se še niso doslej trudili, da bi skupno precizirali slovensko stališče glede parlamentarnega jezika. In ti poslanci naj zastopajo koristi slovenskega naroda!

Pasivna rezistenca pravnih praktikantov v Pragi.

Pravni praktikanti pri praškem sodišču so v smislu storjenega sklepa izjavili svojim predstojnikom, da bodo delali le toliko, kolikor jim predpisuje zakon. Kakor poroča akcijski odbor so se izjavili tudi izvenpraški praktikantje, da se strinjajo s svojimi kolegi in so z njimi popolnoma solidarni. Odposlanstvu, ki se je predstavilo predsedniku kazenskega sodišča, se je obljubilo, da se njih želje predlože na merodajnem mestu in da bo imenovano v kratkem času večje število avskultantov.

Obrtna zveza.

Energičen nastop agrarcev vpliva zelo na ostale stanovne. Posebno uvidevajo obrtniki potrebo po ožji in tesnejši organizaciji. Vsled tega je razposlala že obstoječa „Obrtna zveza“ poziv vsem poslancem obrtnega in trgovskega stanu, naj se združijo v veliko in močno stanovsko organizacijo. V pozivu poudarja „Zveza“, da imajo agrarci za to toliko uspehov, ker so združeni v močno falango, ki se hoče odločno potegovati za agrarne reforme. Tej novi zvezi bi pripadali poslanci vseh narodnostij in bi bili vezani le na skupen nastop v obrtnih in trgovskih vprašanjih.

Hrvatska.

Zadnjo soboto in nedeljo je bil Zagreb v zastavah; tako nakičen je pozdravil delegate, ki so se po težki, a junaški borbi vrnili v svojo domovino. Do 30.000 ljudi jih je pričakovalo na kolodvoru; slovensko-hrvatski-srbski „Jugoslovanski klub“ je poslal iz Dunaja dva zastopnika, Hrvata Ivaniševića in Srba Bjeladinovića, ki sta s svojo prisotnostjo in z besedami kazala slogo in edinstvo hrvatsko-srbsko; te sloge je pred vsem treba; zakaj Wekerle ide za tem, da razbije koalicijo Hrvatov in Srbov. — V nedeljo je bilo v Hrvatski mnogo skupščin, kjer so stranke kooperirale; čudno ulogo igra ob strani zopet le dr. Frank, ki ga „Obzor“ zato primerja z dr. Šusteršičem. Profesor Vrbanič je poročal v Varaždinu; pri tem je v Čakovcu na kolodvoru prišlo do precejšnjega spopada med Hrvati in Madžari. — Medaković, predsednik sabora, je sklical sabor za dne 11. julija, a naknadno ga je kralj odgodil; to je prvi „čin“ komisarja — bana Fučka. Fuček je še vedno sam; ne najde šefov. —

se je dvignil zastor in zazrli smo krasno živo sliko, ki jo je sestavil akad. slikar K. Štapper. Četa Sokolov se klanja materi Slaviji sloneči ob belem stebri ovenčanem z bršljanom, nad njim plava velik bel Sokol z razprostrtimi krili, poleg nižje stoji Chod, dvigajoč prapor s pasjo glavo; zraven njega seda chodska mladenka; pred Slavijo kleči mala Sokolica, podajajoč ji lavorov venec. Vedno in vedno se je moral dvigati zastor, odobravanje ni hotelo prejenjati. Električne luči ugasnejo. Veliki operni orkester zaigra veličastno predigro k Smetanovi operi „Libuša“, ki ji je snov vzeta iz češke zgodovine. Da zamore ta snov in pa danes po vsem svetu priznana Smetanova glasba neodoljivo upliva na češkega rodoljuba, je naravno; a da je napravila dramatična godba Smetanova mogočen utis tudi na nas goste, to je dokazalo po vsakem dejanju šumno odobravanje, ki je odmevalo po vsej hiši. Posebno pohvalo so želi, po imenu nam že znani solisti in solistinje gospa Maturova, gdč. Kubatova, Klanova, gospodje Benoni, Kliment, Pollak, Ptak, kakor tudi kapelnik g. Kovačović, ki je — če se ne motimo — uglasbil opero „Psohlavci“.

Po gledališču nas je spored nakazal na sredi Vltave ležeči otok Žofin, kjer ja bil določen slavnostni vsprejem gostov. (Sledi)

„Društvo hrvatskih profesorjev“ je imelo v ponedeljek svojo glavno skupščino, ki se je je udeležila tudi delegacija slovenskih profesorjev; skupščina je pozdravila pobornike „materinske riječi“, vrnivše se delegate, posebej pa še odstopivšega šefa za uk in bogočastje dr. Rojca, ki jim je bil posebno naklonjen. Za prihodnje leto je izbran dekanom filozofske fakultete profesor hrvatskega jezika dr. Djuro Šurmin.

Mednarodni shod svobodomislecev.

Shod svobodomislecev, ki bi se moral vršiti letos v Budapešti, se preloži v Prago. Glavni vzrok, da v Pešti shod izostane, je kruto nasilje ogrske vlade napram nemadjskim narodnostim, katerim vsako svobodno gibanje krivično in nepostavno zabranjuje. Shoda v Pragi se udeleže tudi slovenski svobodomisleci.

Bosansko vprašanje.

Wekerlejev govor v ogrskem državnem zboru, da ima Bosna in Hercegovina pripadati kroni sv. Štefana, je povzročil, da so se jele razne stranke zopet zanimati za okupirani deželi. Krščanskosocialna stranka je že vložila interpelacijo na ministrskega predsednika barona Becka glede okupiranih dežel z ozirom na izjavo ogrskega ministra. V interpelaciji poudarjajo, da je ta lastitev protizakonita in nasprotuje berlinskemu kongresu. Ako Madžari zahtevajo za se Bosno in Hercegovino, tedaj bi lahko s tem večjim pravom zahtevali dežele češke krone, ki so bile faktično pod ogrsko oblastjo, dočim je bila Bosna le nominalno pod Ogrsko.

Tudi hrvatski in srbski poslanci hočejo resno spregovoriti v državnem zboru, čigava je Bosna. Naše stališče glede Bosne in Hercegovine je, da se imata ti dve deželi prklopiti trojedini kraljevini, ker le v tem vidimo spas in napredek bratskega našega naroda. Dolžnost jugoslovanskih poslancev je, da se bolj zanimajo za jugoslovansko vprašanje, mu posvečajo več pozornosti in ne puste, da bi o nas odločevali tuji nam sovražni narodi. Na delo za jugoslovansko federacijo!

Volilna reforma na Ogrskem.

Ogrska vlada namerava uvesti nov volilni red, ker današnji ne odgovarja več potrebi časa. Vlada bi sicer ne storila tega koraka, ako bi je ne prisilili socialni demokrati in nemadjske narodnosti. Ker se pa boji, da bi z novo volilno reformo prišla madjarska narodnost in nje nadvlada v nevarnost, skuša volilne okraje sestaviti tako, da zagotovi madjarski manjšini v parlamentu večino proti nemadjskim narodnostim. Po novem volilnem redu, o katerem se prične razpravljati v jesenskem zasedanju, bo smel voliti vsak ogrski državljani, ki zna v svojem materinem jeziku pisati in brati. Na ta način upa vlada zadovoljiti tudi nemadjske narodnosti. Ta takozvana splošna in enaka volilna pravica bo torej pravi monstrum, ker hoče vlada vseeno manjšini zagotoviti nadvlado. Vendar upajmo da prinese nov volilni red ogrski vladi veliko razočaranje in postavi madjarsko moč v pravo luč in da bo to velika manifestacija zatiranih nemadjskih narodnostij.

Macedonija.

Razne vesti poročajo, da se je v zadnjih mesecih vstaško gibanje zelo razširilo in da se umori vedno bolj množe. Turška vlada je prisiljena pomnožiti svoje čete v mnogih vilajetih. Srbske, bolgarske posebno pa grške čete so jako živahne; napetost med posameznimi pa vedno večja.

Čuje se, da je predlagala Angleška, naj se manj obljubljeni kraji Macedonije naselijo z Judi. Ako bi se to res zgodilo, potem bodo razmere v teh deželah še bolj zamotane in slovanski živeli teh krajev pride v veliko nevarnost, ker židje bi gledali le na svoj dobiček, in ne na korist prebivalstva, ki je po večini slovansko.

Malorusi hrvatskim delegatom.

Maloruski klub v našem državnem zboru je poslal hrvatskim delegatom v ogrskem parlamentu sledečo brzojavko: Mi, zastopniki maloruskega naroda izjavljamo, da zasledujemo z živahnim zanimanjem boj zastopnikov hrvatskega naroda za njega politično samostojnost. Mi, ki bijemo enak boj proti poljskim mogotcem in prijateljem Madjarov, želimo, da bi dosegel Vaš boj najboljše posledice.

Rusini in Starorusi.

Demonstračnega petja v parlamentu se nista udeležila izmed rusinskih poslancev oba demokrata dr. Markov in dr. Hlibovicki kakor tudi trije staroruski poslanci Davydjak, dr. Korol in dr. Kurolovič. Petje namreč ni bilo namenjeno, da bi se onemogočilo glasovanje ali pa rušil red oziroma kaj podobnega, ampak je bila le osebna demonstracija proti enotljivemu poslancu, da bi ne mogel nadaljevati svojega govora. Radi tega so se omenjeni poslanci zdržali demonstracije. Na zadnji seji Narodnega sveta v Lvovu sta podala rusinska demokrata dr. Markov in dr. Hlibovicki, da izstopita iz rusinskega kluba in vstopita v klub narodnosocialnih agrarcev. Te korake je Narodni svet odobril, ker se misli tudi „rusinski“ klub spreminiti v „ukrajinskega“. Tudi Starorusi izstopijo iz rusinskega kluba in pristopijo najbrže kot hospitanje k socialnim agrarcem. 15. t. m. skliče Narodni svet sejo

zastopnikov vseh strank, da si odločijo svojo narodno stališče.

Kriza na južnem Francoskem.

Ker se viničarski nemiri na jugu še vedno niso poglobili, je končno vendar sklenil ministrski svet, da mora vlada izdati oziroma predložiti postavbo proti ponarejevanju vina še pred parlamentarnimi prazniki. Od te nove postavbe, katero je vlada obljubila vinogrcem, pričakuje, da bo uspešno delo na vinogradnike in da se razburjeno prebivalstvo pomiri.

Volilna preosnova na Saškem.

Vlada predloži v jesenskem zasedanju nov volilni red, ki bo mešanica pluralnega in proporcionalnega sistema. Vsak državljani, ki ima volilno pravico ima en glas, razen tega imajo še po en glas oni, ki plačajo gotovo vsoto davka, so služili kot enoletni prostovoljci ali pa ki imajo volilno pravico v deželne kulturne zbornice.

Najvažnejša je določba, da bode od 82 sedanjih mandatov samo 42 izvoljenih po direktnih volitvah, ostalih 40 pa bode izbranih komunalno.

Zedinjene države in Japonska.

Zedinjene države so začele zelo ostro postopati proti Japoncem. Japonskih naseljenikov ne puščajo več v deželo, japonski mladini prepovedujejo obiskovati ameriške šole in razna društva razpuščajo. Japonska se je zato že pritožila pri vladi Zedinjenih držav, vendar brez uspeha.

Še večje vznemirjenje pa vzbuja pri Japoncih okoliščina, da je odplula ameriška flota v Tihí ocean. Roosevelt je sicer izjavil, da je odplula tja le, da poskusi svojo hitrost, ker se pač ni bati nikake vojne nevarnosti.

Tudi nameravajo Zedinjene države kupiti od Meksike kako pomorsko postajo pod pretvezo, da se dotično pristanišče uporabi kot premogova postaja, ki bi zalagala ladje s premogom pri vsakoletnih vojaških vajah.

V Tokiju vlada vsled teh vesti precejšnje razburjenje in merodajni krogi že skušajo te vesti zanikati, ker so baje le na škodo razmerju med Japonsko in Zedinjenimi državami.

Dnevne vesti

a) domače.

— **Poglavje o dostojnosti.** Nekateri si pojem dostojnosti kaj čudno tolmačijo. Če se mož potuhne kot Slovenec v slučaju nemškega nasilstva, bi bilo nedostojno imenovati ga bojazljivca. Če sedi družba ob dobri plači, zato pa ne da od sebe tudi ne najmanjšega vidnega znaka kakega delovanja, bi jo iz dostojnosti ne bi smeli imenovati družbo lenuhov. Nedostojno je tudi, če dokažemo komu nezmožnost in nesposobnost. Ostarelemu politiku, ki ni nikdar nič dosegel in je zdaj tudi popolnoma steril, reči, da sodi v staro šaro, je tudi nedostojno. Gospoda, ki imenuje zdravnike „smrkavce“, ker so se potezali za podporo obolelemu kolegu, bi bilo nedostojno primerjati v obnašanju rovtarju. Napraviti na nemškem degeneriranem grofu popolnoma pravilno diagnozo, imajo nekateri tudi za nedostojno. Odgovoriti na udarec v obraz skrepko z aušnico naj bi bila nedostojnost? Morda bi ti gospodje imenovali tudi nedostojnost, če da učitelj učencu dvojko v spričevalo? Tako dostojnost pripuščamo gospodom okrog „Naroda“, kateri zahtevajo od nje, naj prikriva resnico. Tako dostojnost pripuščamo lažnjivcem, ki služijo svoj kruh od laži, s katerimi polnijo predale „Slovenskega Naroda“. Laž je namreč cel citat iz našega lista v obliki, kakor ga je prinesel „Narod“. Laž je edina očitka, katero so nam mogli zalutiti v obraz na našo kritiko: da „Učiteljski tiskarni“ dolgujemo list. Namesto najmanjšega zagovora — laž! Tavčar se nam smili. Revček!

— **Kristan in dr. Dermota.** Zanimivo je, kako različno piše „Sl. Nar.“ o teh dveh socialistih. Posebno poudarjeno je poročilo o socialističnem jeseniškem shodu, kjer govori o Kristanu: „Vedeli smo, da nam ne bo mnogo povedal mož, pri katerem z vsako besedico privre iz ust že stokrat oglodana fraza ali pa neprebavljiva zabavljica, toda nekaj več razsodnosti, nekoliko več politične izobrazbe in nekoliko manj neslanost smo pa vendar pričakovali od tega nervoznega korenjaka.“ Nekaj nižje pa o dr. Dermoti, katerega je še v zadnji volilni dobi oblagal z ne ravno laskavimi priimki; „Dr. Anton Dermota je bil prvi in zadnji govornik tega shoda. Simpatičen je in tudi dostojen, zato je le škoda, da prihaja na Jesenice v Kristanovi družbi.“ Odkod ta razlika? Če se „Sl. N.“ tako hinavsko prilizuje ima vedno zloben namen, tudi tukaj. Kristan je namreč pravi in pristen socialni demokrat, ki sene more vnesti za našo korumpirano buržoazijo. Dr. Dermota pa je v Tavčarjevi pisarni, piše zato v „Naših Zapiskih“ o opravičenosti borzuazijske stranke, govori na shodih o potrebi meščanske stranke in je na ta način oni zaželjeni most, ki omogočuje prehod med liberalizmom in socialno demokracijo. Zato se tudi prizadevajo naši liberalni politiki, da bi vodstvo jugoslovanske socialne demokracije prevzel dr.

Dermota in s tem pripravil v tej stranki primerna tla za one revne liberalčke, ki bodo sedaj od dne do dne drug za drugim pricepali v ta tabor. Socialni demokraciji pa ne moremo častitati ne na tem vodji, ne na novih pridobitvah.

— **Kranjski deželni zbor.** „Tagespost“ od 7. t. m. poroča: Kakor se poroča iz gotovega vira, bo deželna vlada še enkrat poizkusila doseči sporazumljenje med nemškimi ter slovenskimi liberalnimi in „klerikalnimi“ deželnozbornimi poslanci glede na deželno volivno reformo. Kakor znano, so slovenski liberalni poslanci v zadnjem deželnozbornem zasedanju izjavili, da je od vlade predlagani volilnoreformni načrt nesprejemljiv in so obravnavo preprečili s hrupno obstrukcijo. Pogajanja z vsemi tremi deželnozbornimi strankami imajo zdaj namen doseči eventualno izpremembo volivnoreformnega načrta s tako razdelitvijo volilnih okrajev, da bi tudi liberalci se o tem spuščali v diskuzijo. Novemu načrtu bo seveda zopet podlaga ustanovitev četrte kurije splošnega volivnega razreda. Stališče nemških poslancev nasproti novemu načrtu bo enako kakor dozdaj nasproti načrtu o preosnovi deželnozbornskega volilnega reda. Ako bi se pogajanja razbila, se bo deželni zbor najbrž razpustil in se bodo razpisale nove volitve.

— **Proft** je baje sam odstopil od kandidature na mesto ravnatelja I. drž. gimnazije v Ljubljani, dasi je bilo imenovanje njegovo že sklenjeno. V ministrskem svetu je baje odločeval za Profta škandalozen nastop dr. Trillerja in Šubica v mestnem svetu. Ministrski predsednik baron Beck se je v rečeni seji naravnost skliceval na to, da sta vložnemu protestu ugovarjala najodličnejši šolnik obč. sveta in eden prvih voditeljev napredne stranke ter se je izjavil, da protestu obč. sveta ni pripisovati kdove kako resnega pomena. Iz tega vidimo, kako opravičeno je obsoditi z vsobrezobzirnostjo vsak pojav bojazljivosti in obzirnosti v narodnih zadevah. Prinašati nam more edino le škodo.

— **Skromna vprašanja slovenski državnozborni delegaciji.** Ali je res minister Marchet rekel na vaše proteste proti Proftovemu imenovanju, kaj hočete gospodje, saj I. gimnazija v Ljubljani je nemška? Ali vas starih parlamentarcev in priznanih voditeljev slovenskega naroda ni bilo sram te glasne klofute? Ali je morda izraz sramu, da molčite na to? Bojimo se, da po slavnem Trillerjevem receptu tihega prenašanja in zakulisnega antišambriranja ne zbaranta na vse zadnje vlada in nemškutarija namesto Profta še kako važnejšo — tiho uslugo od Slovencev, zato prosimo enkrat — izjemoma — nekoliko pojasnila.

— **Družba sv. Cirila in Metoda** opozarja podružnice, da je skrajni čas za upošiljatev izkazov in računov. Speče, mrtve podružnice ne morejo imeti zastopnika na glavni skupščini. Obenem prosi, naj se obvešča ob pošiljavi letnih doneskov, darov, dohodkov veselice in nabiralnikov itd. redno na njeno pisarno, pod kakim imenom se je dotična svoda nabrala in v katero vrsto prispevkov naj se vpiše, da se s tem omogoči pravilno uračevanje, jasna bilanca, zapreči pa se nepotrebno razpošiljanje računov in terjatev. Prosi torej točnosti, reda in jasnosti. To je neobhodno potrebno pisarni, koristno pa samim podružnicam in podpornikom ter vsem, ki so z njo v zvezi. Končno prosi slovenske rodoljube, naj ji radi in hitro dajejo informacij, katerih ob raznih slučajih išče. Nekaterim takim dopisom že dolgo ni odgovora, vsled tega pa trpi čisto prav važna zadeva veliko škodo. Rodoljubi, družba prosi tudi v tem oziru poštrevovalnosti in točnosti.

— **Nevljudnost v trgovinah.** Piše se nam: Dve skromneje oblečeni dami, ki pa vse, kar kupite, tudi v gotovini plačate, ste prišli na potu s trga v neko trgovino in želeli kupiti kravato, ki je bila v izložbenem oknu. Uslužbenka ne gre iskat zahtevane kravate, ampak nevoljno odvrne, da so te kravate zelo drage. Je pač mislila, da skromno oblečeni ženski ne bosta kupili dragih kravat. Kupovalkam pa se je to vendar „za mal“ zdelo in ste svojo nevoljo nad tem obnašanjem glasno izrekli, kar je slišal gospodar in napravil red. — Neki drugi dami, ki se tudi zelo skromno oblačijo, je odgovoril trgovski uslužbenec naravnost: „Saj vi tega ne kupite, ker je predrago!“

— To je vendar čudno vedenje trgovskih uslužbencev, s tem se odjemalce naravnost odganja iz trgovine. Trgovec bodi proti skromno oblečenim kupovalcem ravno tako prijazen, kakor proti bogato oblečenim, ki so mnogokrat slabejši plačniki. Da se tudi boljši ljudje skromno oblačijo, kaže slučaj, ki se je prigodil v neki graški trgovini materi generala Succovatija. Uslužbenec jo je smatral za preprosto ženo, povprašal jo prijazno: „No, mamica, kaj pa bomo kupili?“ Gospa si naroči blago, uslužbenec ji streže in jo vedno nagovarja z mamico. Nemalo pa se prestraši trgovski pomočnik, ko vstopi general Succovati in vpraša navidezno preprosto ženo: „Mama, si že nakupila?“ Seveda je iz „mamice“ naenkrat postala „milostiva gospa!“

— **Sklep šolskega leta na I. mestni deški ljudski šoli.** Iz letnega poročila smo posneli, da je vstopilo v to šolo začetkom šolskega leta 627 učencev. Med šolskim letom jih je vstopilo 43, izstopilo 32, tako da je bilo koncem šolskega leta dne 6. t. m. 638 učencev od katerih so bili razun šestih vsi Slovenci. V Ljubljani jih je stanovalo 572, izven mesta 66. Prav pridno jih je obisko-

valo šolo 624, pridno 12, manj pridno samo 2. Sposobnih je za višji razred, oziroma za izpust 500, nesposobnih 130; neizprašanih je ostalo 8. Celo ukovino je plačevalo 39 učencev, polovico 41. Šolarska knjižnica šteje 1304 vezanih knjig; učiteljska pa 596 del in 714 zvezkov. Ubožnih knjig je v zalogi 1021. Knjižnica za rokodelske učence se še-le na novo sestavlja. V uvodu letnega poročila razlaga šolski vodja g. Dimnik pomen „roditeljskih večerov“ in vabi slovenske starše na te večere in na naročbo lista za starše z naslovom „Domače ognjišče“.

— **Pri maturi na tukajšnjem c. kr. učiteljsku** je predsedoval g. realni ravnatelj šolski svetnik dr. Junowicz. Učiteljske ima deloma slovenski učni jezik — po pedagoških pravilih bi sicer moral zavod, ki vzgaja učitelje za slovensko deželo, imeti čisto slovenski učni jezik, a pouk je vsaj v nekaterih predmetih slovenski in menda se tudi pri maturi izprašuje dotične predmete v slovenskem jeziku. G. ravnatelj Junowicz pa nima, kolikokor je nam znano, usposobljenosti za slovenski učni jezik. Kako torej more predsedovati pri slovenskih skušnjah? Ali ni v celi kranjski deželi šolnika, ki bi bil jezikovno in strokovno sposoben za predsednika pri takih skušnjah? Slovenski profesorji so usposobljeni poučevati v dveh jezikih, torej imajo širšo kvalifikacijo, in vendar gospodarijo v našem šolstvu Junowiczi in Profti! Zakaj Slovenci to trpimo?

— **Prvi slovenski penzionat ženskega vzgojevalnega in naobrazovalnega društva „Mladika“ v Ljubljani, Gosposke ulice št. 8.** Ta prepotrebni zavod so ustanovile rodoljubne slovenske dame za deklice slovenske in sploh slovanske narodnosti, ki obiskujejo Cesarja Franca Jožefa I. mestno višjo dekliško šolo, oziroma licej ali kako drugo slovensko šolo v Ljubljani. S to ustanovitvijo se omogoči staršem, da pošiljajo svoje hčerke v narodna učilišča. V zavodu dobivajo deklice temeljito teoretično in praktično izobrazbo ter skrbno meščansko vzgojo kot bodoče dobre in skrbne gospodinje. — Skrbi se tudi za to, da se priučijo deklice lepim vnanjim običajnim oblikam in da se sploh vzgoje za praktično življenje. — Čuvstvovanje se jim blaži z gojitvijo glasbe in petja, z deklamacijami in s primernim čitvom ter z udeleževanjem primernih umetniških prireditev. — V higieničnem oziru se jim krepi telo z zdravno in zadostno hrano, s previdnim in individualnim utrjevanjem, z igrami in s telovadbo, z izprehodi, s kopalni itd. Zavod ima hišnega zdravnika, ki je za slučaj potrebe vsak čas na razpolago; za obolelo gojenko se pa vestno skrbi v posebni izolirani sobi.

— **Bonačev vojni red.** G. Ivan Bonač izdal je letos zopet vojni red že v IX. izdaji. Oblika tega voznega reda je prav lična in primerna, tako da bi slovenski potovalci g. Bonaču bili hvaležni, če bi tudi vsebina bila nekoliko popolnejša. Ker je vojni red slovenski, bi pač moral zadržati slovenske pokrajine. Toda že pri glavni progi južne železnice manjka na slovenskem Štajerskem od Špilfelda do Celja celih 12 postaj, med temi celo takšne, ki so izhodišče postranskih prog kakor Špilfeld, Pragersko, Poljčane, Grobelno. Dalje manjka od Št. Petra na Krasu do Trsta 7 postaj. Na progi Grobelno-Rogatec je postaja Kostivnica (ne Kostrajnica po nemško Kostreinitz)! Proga Nabrežina-Gorica ima začetno in končno postajo. Na progi Celje-Velenje-Zeltweg manjkajo vse postaje od Velenja do Spodnjega Dravograda (čisto slovensko ozemlje) in tudi vse postaje od Spod. Dravograda do Wolfsberga (deloma slovenske ozemlje). Popolnoma manjkajo proge: Maribor-Celovec-Beljak, Špilfeld-Radgona-Ljutomer, Pragersko-Ptuj-Središče (dalje na Ogrsko v Pešto), Hrepelje-Kozina-Pulj in druge istrske postranske proge, Beljak-Pod Rožčico, Beljak-Trbiž in stranska proga na Šmohor. Iz vsega se vidi, da je sestavljalec Bonačevega voznega reda še na stališču birokracije pred l. 1848., ko se je smatralo kranjsko in slovensko za isto. Vsled tega ta vojni red, ki stane 30 vin., ni raven za tiste Slovence, ki bi radi pogledali v slovenske kraje preko kranjskih mej. Tvrdka Bellmann v Pragi izdaja „Bellmanns Courier“ za avstr. alpske dežele in za Primorsko. Ta obseza 162 železničnih in parobrednih prog, abecedni seznam prog in abecedni seznam prog in abecedni seznam postaj (okolo 2000 imen) ter eno večjo in tri manjše pregledne železnične karte, to vse za 20 vin. Slovenci pa žrtvujemo zunanji obliki stvarno vsebino!

— **Zločin ali poskušen samomor?** Dne 5. t. m. popoldne je prišel iz Brezovice proti Lipam neki mlad, črno oblečen deček, ki se je pustil prepeljati na desni breg Ljubljanice, in šel potem proti Krimu. Kake 3 ure potem pa je prišel zopet ob Ljubljano in poklical brodarja Čelešnika, ki se je močno prestrašil, ko ga je videl vsega črnega po obrazu in krvavečega iz dveh ran. Brodar mu je izpral rane in ga nato, ko se je onesvestil, položil v čoln in ga peljal po vodi v Ljubljano, kjer so ga potem na trnovskem pristanu dali v rešilni voz in odpeljali v bolnico. Preiskovalnemu sodniku je povedal, da se piše Josip Kloiber in da je prišel iz Češkega, kjer je služil kot natak. Glede svojih ran je izpovedal, da sta ga napadla v gozdu, kjer je počival, dva moška, stara 25 in 30 let, ga obstrelila in oropala 48 K, ki jih je imel v hlačnem žepu. Kloiber je jako nestalen žlovek, ker je bil, kakor je sam izpovedal, že v najrazličnejših mestih v službi, tako

v Parizu, na Dunaju, v Solnogradu in naposled v Francovih varih, odkoder se je nenadoma odpeljal z namenom, da pojde v Trst; pa je v Zalogu izstopil. Listin ni imel nobenih, samo uro z verižico so pri njemu našli. Ker ni mogla policijska komisija, ki je šla na barje drugega dognati, nego to, da je Kloiber v resnici se tam okoli potikal, je precej opravičen sum, da se tu ni zgodil zločin, ampak da se je poskušal Kloiber sam usmrtiti.

— **Utonil je** preteklo nedeljo popoldne pri kopanju v Ljubljani ne daleč od izliva Malega grabna 20 letni fotografski pomočnik pri Landavu Karl Ditrich iz Brna. Ker je Ljubljana tam izvanredno globoka, trupla še niso našli. — V Savi je utonil pri Dolnjem Pijavskem, občine Krško, 9 letni učenec Ivan Bučar. Dne 4. t. m. so ga našli drugi učenci v Savi ne daleč od kopališča v Krškem.

— **Z bajonetom je napadel** dne 8. t. m. po noči v Zvonarski ulici v Ljubljani nek vojak 27. peh. polka nekega krojača in ga močno ranil pod levo roko, tako da so morali krojača prepeljati v bolnico.

— **Pod električni voz** je prišel dne 8. t. m. na Zaloški cesti petletni gluhomemi Alojzij Sitar. Vozniku katerega ne zadene nobena krivda, se je posrečilo tako naglo ustaviti voz, da je Sitar dobil le neznatne poškodbe na glavi in se mu je raztrgala obleka. Prepeljali so ga v bolnico.

— **Malomarnost naših obrtnikov in trgovcev.** Novi uradnik, ki potrebuje uniformo, je dobil takoj po svojem imenovanju cenike od treh dunajskih tvrdk. V Ljubljani imamo več uniformskih zavodov, a ti se ne zmenijo za odjemalca, ki je v Ljubljani.

— **Društvo kranjskih deželnih uslužbencev s sedežem v Ljubljani** imelo je svoj ustanovni shod v nedeljo, 7. t. m. Udeležba je bila jako velika. Predsedoval je gospod Benedikt Koman, kot predsednik pripravljalega odbora. Po pozdravu vseh deloma iz daljnih krajev došlih udeležencev prečita predsednik in obrazloži pravila društva. Društvo je stanovsko in nepolitično. Namen mu je, da se podpirajo medsebojno člani v izboljšanje službenega razmerja svojih članov in da se goji med njimi zavest skupnosti. Zato se vlagajo na pristojna oblastva prošnje, prirejajo se shodi in predavanja, preskrbuje se članom pravno varstvo, osnuje se blagajna za podpore in ima sploh namen, da izboljšuje svojim članom službeni položaj. Gospod Koman naglašja, da je društvo strogo stanovsko in nepolitično. Vrti se časa kolo in stranke z njim. Zato pa mora ostati naše društvo nepolitično. V nadaljnjem govoru naglašja važnost skupne moči. Svoj lep govor konča g. Koman sledeče: Vsadimo deblo našemu društvu na trda, a le rodovitna tla, da nam zraste v krepko drevo, ki naj vzkljuje pri prvem pomladanskem solncu v najbujnejše cvetje in nam naj rodi dober sad. Geslo naše: Sloga jači, nesloga tlači. Govorilo je nato še več govornikov, ki so vsi poudarjali potrebo in moč organizacije. Vpisnina določila se je na 2 K, mesečnina na 60 v. Podpora pričela se bo deliti po preteku pol leta, ko se bo v blagajni že kaj nabralo. Članarina podpornih članov znaša naj najmanj 4 K. Nato je sledila odborova volitev. Načelnikom bil je izvoljen g. Benedikt Koman.

— **Novo jamo s kapniki** so zasledili pri Straži na Dolenjskem. Jako obširna jama ima krasne, snežno bele kapnike in obenem izbornu studenčnico. Konča se z velikim prepadom, v katerem slutijo še drugo večjo jamo.

— **Kaznovana pohlepnost.** Pred štirinajstimi dnevi je prodal neki kmet iz Suhorja pri Metliki mesarju Jožefu V. iz Kandije pri Novem mestu par volov, in sicer kilogram po 72 v. Dne 4. t. m. naj bi jih pripeljal v Kandijo, dotlej pa pridržal doma v reji. Ker bi se imela vola šele v Kandiji stehitati, je hotel prebrisani kmet kolikor mogoče dobička imeti. V ta namen je vola zjutraj dobro napojil in jima dal pol mernika ovsu in nad mernik krompirja. Pri velikanski vročini tega dne je pa ta hrana vola tako napihovala, da sta vola komaj prilezla do Kandije in so morali večjega pobiti. Ker mesar ni hotel vzeti pobitega vola, je imel Suhorčan vsled svoje pohlepnosti ne več nego 200 K škode.

— **Do smrti se je pobila** 60 letna Marija Colarič iz Slinovca, kostanjeviške občine, ko je padla dne 30. t. m. s črešnje.

— **Toča** je padala v nedeljo popoldne po občinah Dobernič in Mirna peč na Dolenjskem in posebno pustošila po vaseh Preska, Dobernič, Strajna, Gorenja vas, Lokve, Biška vas, Sv. Jurij in Mirna peč. Krompir, fižol in kuruza je skoro popolnoma uničena.

— **Nekatero občine na Gorenjskem** še vedno dopisujejo deloma s c. kr. okrajnimi glavarstvi nemško. Seveda se silijo različni tajniki in župani, kajti nemškega tako ne znajo, oziroma znajo nekoliko preveč, ker drugače se še siliti ne bi upali. Tako smo brali te dni učeno pripombo nekega županstva: Der k. k. Becirkshauptmanschaft zur

Wissenschaft (C. kr. glavarstvu za znanje). Kdaj bo tudi slovenščina postala „nobel“ ali „gospodski“ jezik? Čas bi že bil! Vsem izobražencem pa je to glasen poziv: proč z nemščino v javnem in zasebnem življenju. Z dobrim zgledom, odločno narodnim nastopom se da tu najbolj učinkovati. Občine pa pozivljamo, da naj prenehajo z nemškutarjenjem, ker to jih le prepogosto osmeši, na vsak način pa pokaže njih samozavest, ponos in močatost v najslabši luči. Slovenskim občinam ni treba znati nemški, to je prvo vaše narodno pravilo!

— **Alkohol.** Dninar Valentin Slivnik, brez stalnega bivališča, nočeval je pogostoma v neki uti v gozdu pri Zaspju. Bil je strasten žganjepivec. Zvečer, dne 2. t. m., sta prišla brat Jakob in sestra Helana k njemu na obisk. Po daljšem trkanju jima je odprl s pripombo, da mora celo noč moliti, ker se namerava potem usmrtiti. Ko je drugi dan sestra s svojim sinom okoli 4. ure zjutraj zopet k njemu prišla in mu prinesla zajtrk, našla sta ga na tleh na trebuhu ležečega, rekel je, da ne bo več jedel. Ko mu je pa sestre sin glavo privzdignil, brizgala je kri na vse strani, kajti nesrečnež si je z britvijo prerezal vrat. Nesrečnež je kmalu nato umrl.

— **Ne izseljujte se v Čile.** Zakoni čilske republike dele izseljence v dva razreda, v koloniste in navadne izseljence. Kolonisti so vsi, ki pridejo s posredovanjem agentur in ki dobe od republike zemljo, poljedelsko orodje in živino za izdatno znižane cene, katere tudi lahko v obrokih plačujejo. Navadni izseljenci so vsi drugi, s katerimi ne stopi država v nobeno zvezo in kateri iščejo dela v tvornicah ali rudokopih. Sedaj se izseljujejo v Čile največ Lahi in Španci, ker se je čilska vlada pogodila z nekim laškim agentom v svrhu dobave laških in španskih izseljencev, tako da bo za enkrat izseljencem drugih narodnosti težko mogoče priboriti si kruha v Čile. Zlasti pa moramo svariti pred izseljevanjem one, ki bi hoteli iskati dela po rudokopih, ker napravljajo tam domačini tujcem vse mogoče težkoče, tako da se jih vsak rad ogne.

— **Severnoameriška komisija za naseljevanje v Ameriko** se mudi sedaj v Evropi in pretečeni teden sta se mudila dva člana na Dunaju, odkoder gresta na Rusko, Nemško, Angleško. Namen tej komisiji je dognati politične in gospodarske pogoje, ki so odločilni pri naseljevanju, kakor tudi spoznati stališče posameznih držav napram izseljevanju. Obisk evropskih držav ima posebno zadnje navedeni namen, poleg tega pa tudi namen postaviti izseljevanje na bolj solidno podlago, in pred vsem omejiti je s poostrenimi predpisi. V to svrhu se namerava sklicati na Dunaj mednarodni sestanek vseh evropskih držav. Vsekakor se vidi, da vprašanje o izseljevanju ne postaja pereče samo za evropske narode, ampak tudi za Ameriko samo. Iz narodno-gospodarskega stališča se moremo mi Slovenci ureditve tega vprašanja samo veseliti.

— **Za uradnike** je govorilo v torek več poslancev raznih strank, zlasti so se Čehi in Malorusi zavzeli za svoje preganjane in zapostavljene uradnike. Tudi slovenski uradniki trpijo vsled nemško-vladnega pritiska in z njimi trpi sploh vse prebivalstvo, ki se mora zadovoljiti s sovražnimi nemškimi uradniki, katerih ne razume, dočim se slovenski uradniki pošiljajo v tirolske in zgornještajerske gorate kraje. Želeti bi bilo, da bi tudi te razmere enkrat temeljito pojasnili slovenski poslanci.

— **Sad narodne nezavednosti.** Dejstvo, da se slovenska vsučiliška profesorja dr. Murko in dr. Štrekelj nista udeležila v Gradcu manifestacijskega shoda za slovenske srednje šole in vsučilišče, so že Nemci izrabili po svoje tako, da trdijo njihovi časopisi, da slovenski narod ne potrebuje omenjenih zavodov, ker omenjena gospoda profesorja že poznata naše kulturne potrebe. Dokazi narodne nezavednosti se v zadnjem času sramotno množe. Žalibog, da so prizadeti skoraj vedno možje, ki bi morali ravno v zavednosti korakati na prvem mestu.

— **Svoji k svojim!** V „Domovini“ se pritožuje neki dopisnik, da je dobil iz kleti celjskega „Narodnega doma“ jeruzalema v steklenicah od nemške vinske tvrdke iz Brucka ob Muri in trdi, da se potem ne čudi, če zaostaja vino domačim vinogradnikom. Prav ima! Res je to! Mi Slovenci smo žalibog taki, da nam imponira samo to, kar je tuje; kar imamo domačega, to ni za nič! Tako dobra vina se pridelajo pri nas, hvali se jih povsod, ustanovi se celo vinska poskušnja, da ve vsakdo ceniti domače pridelke, pomaga pa vse skupaj nič. V vsakem restavrantu ti ponujajo tuja vina, ki so stokrat slabša od naših domačih; prodaja se jih za drag denar v finih steklenicah, pri tem pa dobiš žlobudro, ki ti po par požirkih pokvari želodec. Naša vina, posebno štajerska, prekašajo po svoji dobroti vsa druga avstrijska vina; to nam mora priznati tudi tujec. Čemu se je pa ustanovila vinska poskušnja? Morda zato, da imajo gotovi krogi privilegij, da se v popolni dostojnosti (?) in ob splošni harmoniji upi-

janijo? Ali pa morda vendar-le zato, da bi se jih naučilo, da nam domača trta da ne samo isto, ampak v vsakem oziru boljše in zdravnejše nego ono, kar se pod tujo marko spravlja v svet, dobro vedoč, da bodo gotovi krogi v svoji nenaravni, izposojeni „nobles“ — povejmo raje borniranosti — posegli vedno po — tujem!

— **Kresovi** so goreli na predvečer slovanskih blagovestnikov po spodnjem Koroškem in na mnogih krajih zilljske doline in tudi na Višarjih. Da bi bili ti kresovi le v resnici znak odločne narodne zavesti in tudi narodnega ponosa na Koroškem in razmere se morajo predrugačiti!

— **Zagrizeno nemškutarstvo koroških sodišč** osvetljuje nasleden slučaj: Povodom nekega izleta v Št. Jakob v Rožni dolini so imeli Jeseničani malo rabuko na kolodvoru v Podrožici, vsled česar so bili vabljeni k c. kr. sodniji v Rožek, seveda samonemško. Na vrnitev vabila s pripombo, da stranke ne razumejo poslanega poziva, se sodišče, ki je v pretežno slovenskem okraju, ni ponižalo rabiti slovenščine, ampak komodno prosilo kranjskogorsko sodnijo, naj ona preskrbi dostavitev vabil, ki so bila seve zopet samonemška. Mi pa vprašamo, če ni proti takim nesramnim želitvam slovenske narodnosti, proti takim pristranskim sodnijam, ki so notabene v narodno mešanih okrajih, nikakega pomočka, in če ne bi bilo časa, da bi izvoljeni zastopniki slovenskega naroda posvečali tem uradnim infamijam vendar enkrat malo več pozornosti?

— **Meso bo dražje.** Načelnik dunajske mesarske zadruge, občinski svetnik Hütter, je izjavil, da, ako do jeseni srbska meja za uvoz živine ne bo odprta, nastane taka draginja mesa, kakršne doslej še ni bilo. Dunajski mesarji tedaj povišajo ceno mesa za 60 do 80 vinarjev pri kilogramu, tako, da bi 1 kg mesa veljal 4 krone! Dunajsko časopisje srdito pobija to izjavo ter pravi, da je uprav nečuvstva, ker so cene živine na dunajskem trgu tako padle, da bi mesarji brez ozira na srbsko mejo morali cene mesu za 15 vinarjev pri kilogramu znižati.

— **V Varaždinu** je bila v nedeljo 7. t. m. velika skupščina, na kateri je govoril poslanec dr. Vrbanič. Na shodu je bil navzoč tudi veliki župan, ki je izjavil, da se ne strinja s politiko novega bana in da bo radi tega odstopil. Po skupščini je prišlo do krvavih spopadov na kolodvoru med Hrvati in Madžari. Spopade so povzročili madžarski žandarmi, ki so klicali demonstrativno Hrvatom: „Eljen Kossuth!“ V spopadu je bilo več oseb ranjenih.

— **Goriške novice.** Pred sodiščem v Cerknem se je morala zagovarjati Marijana Močnik, ker je dne 4. maja Jakoba Bevka, ko se je vračal z volilnega shoda zmerjala z brezbožnežem, brezvercem in drugimi enakimi psovkami. Obsodba, ki jo je goriško sodišče potrdilo, se je glasila na 30 K klobe. — Marija Miškot iz Cerknega je obdolžila javno na cesti Josipa Vončina, ko se je raznesel glas, da je nekdo dekana Knavsza zabodel, da je on to storil, in bila radi tega obsojena na 80 K globe. — 11 letni Ivan Hvala iz Lokavca je našel dne 3. t. m. na cesti patrono in tolkel toliko časa po njej, da se je razpočila in mu odtrgala 3 prste. — Z voza je padel 64 letni Peter Copič, ko je skladal vreče v ulici sv. Antona v Gorici, in si zlomil eno rebro in se tudi po nogah poškodoval.

— **Tržaške novice.** 34 letni brezposelni pek Anton V., stanujoč v ulici d. Riborgo, je nepoboljšljiv in nevaren berač. Dne 5. t. m. je beračil v nekem stanovanju v hiši št. 5 v ulici del Boseo in pri tem ukral ključ od sobnih vrat. Gospodinja, ki je tatvino takoj opazila, je tekla za njim in ga pustila aretovati. — Mehanik Ivan S. je bil dne 8. t. m. aretovan na zahtevo stavbne tvrdke Cozzi in Mazzoli, pri kateri je bil še pred jednim mesecem v službi. Dne 13. maja je bil poslan k tvrdki Greinitz po 5 metrov železne cevi. On pa je na naročilnem listu zapisal za petico ničlo, dobil 50 metrov cevij in od teh 45 metrov na svojo roko prodal. Pozneje, ko je bil že iz službe odpuščen, je še enkrat vzel pri isti tvrdki 150 metrov cevij na račun prejšnjih gospodarjev in jih na ta način oškodoval za 300 K. — V javnem vrtu Muzio Tommasini je zaspal dne 7. t. m. zvečer 19 letni Fran Gombač. Ko se je okoli 11. ure ponoči zbudil, je zapazil, da mu je nekdo ukral med spanjem uro in verižico v vrednosti 25 K in zamenjal njegov klobuk s starim. — Dne 7. t. m. je hotel skočiti v morje z obrežja del Mandracchio privatni uradnik Henrik de G. iz Kopra, pa so mu pasanti preprečili njegov namen in ga dali prepeljati v opazovalnico za umobolne.

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!